

Merlijn Dielemans over lichtgewicht 'eenmansbediening' camerakranen:

"Kwaliteit zit 'm in wie erachter staat"

Lichtgewicht camerakranen zijn nog altijd met een opmars bezig. Flexibel, snel, stabiel, makkelijk te transporteren en door één persoon te bedienen – kan het mooier in tijden van budgettaire krapte? In landen als Amerika en Engeland wordt er al veel langer mee gewerkt, maar in Nederland zijn we jarenlang nog wat conservatief geweest. Hoewel, sinds een jaar of zeven lijkt ook Nederland overstag te gaan en de voordelen van de lichtgewicht te erkennen. AV & Entertainment Magazine sprak met Merlijn Dielemans 'Jib in Motion' (operator én kenner) over deze en andere ontwikkelingen op dit gebied: "De kwaliteit zit 'm toch vooral in wie erachter staat."

Zoals gezegd hebben de ontwikkelingen betreffende lichtgewicht kranen in Nederland best lang op zich laten wachten, in vergelijking met andere landen. In Amerika en Engeland werd bijvoorbeeld al langer gewerkt met vedergewichten als de Jimmy Jib. Langere tijd waren in Nederland camerakranen zoals de Tulip en de Giraffe stevig en robuust. De voor film ontwikkelde (zit)kranen moesten immers behalve de toch al niet al te kleine camera ook nog een cameraman en een focus puller of regisseur kunnen dragen. Een regisseur kon in die tijd namelijk nog niet vanaf een afstandje op een monitor meekijken. Begin jaren tachtig kwam in Nederland de eerste remote cameracranen uit. De basis hiervoor was een bestaande zitkraan, met daaraan gekoppeld steeds smaller wordende aluminium gelaste delen tot aan de remote head, negen meter verder. Een enorme lengte als je het vergelijkt met

zijn voorganger de zitkraan, die tot maximaal 3,5 meter kwam. Bijkomend voordeel was dat je ook nog eens onder de kraan door kon filmen en bovendien kon je door de compacte afmetingen ineens op de meest vreemde plekken komen. De komst van de remote head heeft zo feitelijk mede aan de basis gestaan van de ontwikkelingen op het gebied van lichtgewicht eenmansbediening kranen. Toch heeft het tot zo'n beetje het jaar 2000 geduurd voor de populariteit echt begon te groeien.

Snel schakelen

Inmiddels zijn de lichtgewicht kranen al aan het doorontwikkelen. In het begin kwamen ze tot ongeveer vijf meter, later kwam de Jimmy Jib met verstelbare lengtes en nu is er de Triangle Jimmy Jib, die tot 12 meter komt. Door de lichtere materialen gaan de ontwikkelingen echter door en wor-

den de kranen langer. Zelfs de Strada (deze was te zien op de AVManifestatie en komt tot 30 meter) is een lichtgewicht te noemen. Merlijn Dielemans is van meet af aan in de weer geweest met eenmansbediening kranen. Jarenlang heeft hij gewerkt bij verschillende grote grip- en facilitaire bedrijven. Hieruit ontstond zijn specialisme in het bedienen van eenmanskranen. Tegenwoordig heeft hij een eigen Triangle Jimmy Jib tot zijn beschikking en heeft hij een waslijst aan referenties (zie www.jibinmotion.com). Met zijn bedrijf 'Jib in Motion' biedt hij zich feitelijk aan als camera- en crane-operator in één. Begonnen in de filmwereld als grip en van daaruit in aanraking gekomen met de kranen. Eerst met de zware jongens, maar de laatste 6 à 7 jaar met de lichtgewicht éénmanskranen. "Vroeger werd alleen gebruik gemaakt van de zwaardere kranen, die door twee personen bediend moesten worden. Tegenwoordig wordt voor zeker de helft van de klussen al gekozen voor de lichtgewicht", vertelt Dielemans desgevraagd. "Uiteraard hebben budgetten daarmee te maken, maar ook de snelheid is voor veel regisseurs een pré. Niet alleen qua opbouwtijd en bewegingen, maar ook qua communicatie. Het is, wanneer je het in je eentje kunt doen, nu eenmaal makkelijker schakelen als een regisseur instructies geeft. Met name bij liveshows komt dat van pas. Je hoeft niet te overleggen en hoeft hetgeen jij wil niet eerst te vertalen naar een ander." Dielemans komt zelf uit de wereld van de grip en was daar altijd al op zoek naar nieuwe oplossingen voor een nog mooier resultaat. Met zijn kraan is dat nog steeds zo, zegt hij: "Als griper ben je constant bezig met het creëren van karretjes en constructies voor de camera's. Op dat gebied is de kraan ook een mooi stukje techniek. De shots en bewegingen die je kunt maken...de mogelijkheden zijn eigenlijk eindeloos. Je kunt altijd maar door

blijven gaan met ontwikkelen. Het werken op maat is schitterend. Bedenken hoe het product het mooiste in beeld wordt gebracht en als er dan iets voor nodig is dat nog niet bestaat, dan maak ik het. Dat geeft mij de kick!"

'Multitasken'

Er zijn nogal wat kenmerken waaraan een goede operator van lichtgewicht eenmanskranen zou moeten voldoen. Je moet als het ware een derde oog ontwikkelen en met de arm kunnen omgaan zonder bijvoorbeeld het licht uit het grid te trekken. Dielemans: "Op het moment dat je een beweging maakt, moet je op de arm letten, maar moet je óók langs de arm kunnen kijken en je kader kunnen vasthouden. Je moet echt kunnen 'multitasken' en dat gaat me goed af. Gek genoeg ben ik daar privé wat minder sterk in." Eén van de twee hoofdtaken (het bedienen van de kraan en het bedienen van de camera) moet je volgens Dielemans automatisch kunnen doen. "Bij mij is het werken met de kranen een automatisatie geworden en het camerawerk heb ik erbij moeten leren, maar het kan natuurlijk ook andersom. Dat je eigenlijk niet hoeft na te denken over je kadering en dergelijke, maar dat je wel goed moet letten op hoe je met die arm gaat zwaaien. Ik zou mensen in ieder geval aanraden om heel veel remote head-ervaring op te doen." Ook het hebben van wat lef kan volgens Dielemans handig zijn. Bij een festival bijvoorbeeld. "Als je een beweging over het publiek heen maakt, dan is het mooi om zo laag mogelijk over de hoofden heen te gaan. Daarbij bestaat dan wel de kans dat ze de arm vastgrijpen, dat is me bijvoorbeeld op Pinkpop eens gebeurd. De eerste keer kun je daar nog wel om lachen, maar door de jaren heen zie je er ook steeds meer het gevaar van in."

Niveau

Het aanbod van zelfstandige professionals met lichtgewicht kranen is in Nederland niet erg groot. De professionals die er wél zijn, zijn van een hoog niveau, vindt Dielemans. Van hem zouden er meer professionals mogen zijn op dit gebied. "Nu is er namelijk een ontwikkeling gaande waarin bedrijven de eenmansbediening kranen los gaan verhuren, dus zonder ervaren operator. Dan merk je

toch dat er bedrijven zijn die het vervolgens niet zo nauw nemen met wie ze achter de kraan zetten. Daardoor is de kwaliteitscontrole op dit gebied soms moeilijk te handhaven, maar een gebrek aan kwaliteit is uiteindelijk wel duidelijk zichtbaar. De kwaliteit zit 'm dan dus vooral in wie erachter staat. Is die persoon niet capabel, dan zie je dat zo'n lichtgewicht kraan in plaats van een pluspunt, opeens een minpunt wordt. Als het resultaat dan

eens minder is, dan zullen ze al snel zeggen 'dat het wel met een lichtgewicht kraan gebeurd zal zijn' en dat het daarom dan dus minder is. Maar zo werkt het natuurlijk niet."

Vooroordelen

Er bestaan sowieso nog wel wat misplaatste vooroordelen over de lichtgewicht kranen. Dielemans: "Soms merk je dat producers of regisseurs afhaken omdat ze gewoon nog nooit enige ervaring met zo'n kraan hebben opgedaan. Ze willen dan liever voor safe gaan en het ouderwetse en zwaardere materiaal kiezen, want dat zal dan wel stabiel zijn. Dat is echt een misvatting. Het materiaal van de kraan is inderdaad licht, maar door de staalkabelconstructie is hij wel superstabiel. Ook wordt soms gedacht dat het niet mogelijk is dat zo'n ding door maar één persoon bediend wordt. Dat kan dus wel degelijk. Het apparaat is er voor ontwikkeld, dus daar kan het niet aan liggen. Het is de operator die het aan moet kunnen. Voor de goede operators is het dus geen enkel probleem om het alleen te doen." De Jimmy Jibs zijn uitstekend in te zetten bij de meest uiteenlopende producties, veel bij televisieprogramma's, maar ook op locatie bij videoclipps, concerten en documentaires. Het werkveld van Dielemans is dan ook breed. "Maar eigenlijk zou ik wel weer wat meer terugwillen naar drama en film. Daar is de aandacht voor de schoonheid van de shots vaak nog net wat groter. Bij een televisieprogramma komt het meer op snelheid aan, terwijl bij drama de kwaliteit van het shot hoger in het vaandel staat dan de snelheid. Het is een mooie afwisseling als je soms wat meer kan stilstaan bij het verhaal en soms super alert moet zijn op snel schakelen. Daar moet je de juiste combinatie in zien te vinden eigenlijk." De snelheid is volgens Dielemans sowieso toegenomen de laatste jaren: "Toen ik begon met de kranen deed je één showprogramma op twee dagen, nu doe je twee programma's op één dag."

Stap te ver

Ook op het gebied van de lichtgewicht kranen gaan de ontwikkelingen snel. Camera's worden bijvoorbeeld kleiner, wat een gunstige ontwikkeling is voor de operators. "Ook denk ik dat bedrijven zich meer en meer zullen gaan oriënteren op lichtgewicht schuifkranen", zegt Dielemans. "Zelf denk ik dat het dan te ver gaat. Je moet de remote head bedienen, focussen, de arm besturen en dan zou je dus ook nog een persoon moeten vervangen die de arm in- en uitschuift. Het is een ontwikkeling die gaande is en het zou op zich een logische stap zijn, maar in mijn ogen is het vooralsnog een stap te ver."